

"نهم مرداد ماه، روز اهدای خون"

مقدمه ای بر تاریخچه اهدای خون

در مرداد ماه سال ۱۳۵۳ شمسی سازمان انتقال خون ایران با هدف سامان بخشیدن به وضع آشفته خون رسانی و به منظور ترویج فرهنگ اهدا، تهیه و تأمین خون و فرآورده های سالم و مطمئن و رایگان برای رفع نیاز بیماران نیازمند، به خصوص مبتلایان به تالاسمی، هموفیلی و لوسمی به وجود آمد.

از آن تاریخ به بعد، سالروز تأسیس این سازمان در نهم مرداد ماه، به عنوان روز اهدای خون نام گذاری شده است. جمع آوری خون از داوطلبان اهدای خون، و آماده سازی آن برای نجات بیماران و مصدومین، ایجاد پایگاه در بیمارستان ها و واحدهای سیار و ثابت جهت تهیه خون، ثبت اطلاعات

لازم به منظور دعوت برای اهدای خون به هنگام، ضرورت و توزیع خون و فرآورده های آن به مراکز درمانی و بیمارستان ها و ... از جمله کارهای سازمان انتقال خون ایران می باشد.

طبق گفته کارشناسان، هر فرد بالغ (بین ۱۷ تا ۶۵ سال) با وزن متوسط پنجاه کیلوگرم، حدود پنج و نیم تا شش لیتر خون دارد و با اهدای ۲۵۰ سی سی تا ۴۵۰ سی سی از خون خود، نه تنها سلامتی خود را به مخاطره نمی اندازد، بلکه ضمن کمک به سلامتی خود، نجات بخش زندگی دیگری نیز خواهد شد.

اهدای خون همچنین می تواند در کشف بیماریهای نهفته در اهدا کنندگان خون کاملاً مؤثر باشد. هر فرد سالم می تواند در هر سال تا چهار بار با فاصله هشت هفته (دو ماه) خون اهدا کند.

مهمترین هدف انتقال خون در ایران تأمین خون و فرآورده های سالم آن با بهترین کیفیت استاندارد مطابق با موازین تعیین شده بین المللی برای بیماران و نیازمندان و همچنین ترویج طب انتقال خون است.

اهداف سازمان انتقال خون به شرح ذیل می باشد:

۱- مشارکت در مراقبت از بیماران

۲- تأمین خون سالم و کافی

۳- بسیج اهدا کنندگان داوطلب

۴- همکاری با بیمارستان ها در حل مشکلات انتقال خون

۵- گسترش شبکه پایگاههای انتقال خون و ...

خدمات سازمان انتقال خون شامل :

جمع آوری و توزیع خون و فرآورده های آن از طریق مراکز اهدا خون در سراسر کشور است. این سازمان تنها مرکز ارائه دهنده خون و فرآورده های خونی به بیمارستان ها و دیگر مراکز درمانی است.

انتقال خون چیست؟

انتقال خون در پزشکی جنبه حیاتی دارد و در موارد خاص توسط پزشک معالج تجویز می گردد. خون به اجزاء متفاوتی قابل تجزیه است که ممکن است به تنهایی یا به طور کامل در شرایط مختلفی به بیماران تزریق گردد. اجزاء خون به طور عمده عبارت اند از:

گلبول های قرمز (برای کم خونی ها یا خونریزی ها)، پلاکت ها (برای بیماری های خونریزی دهنده، هنگامی که شمارش پلاکتی کاهش یافته است) و پلاسما (که برای تأمین پروتئین های خون به کار می رود).

فواید اهدای خون چیست؟

مهمترین فایده اهدای خون، نجات زندگی و کسب رضایت الهی و از فواید دیگر اهدای خون آگاهی از سلامت جسمانی می باشد که از طریق کنترل های زیر انجام می پذیرد:

۱- ضربان قلب

۲- فشار خون

۳- دمای بدن

۴- تشخیص کم خونی و نوع گروه خونی.

آیا انتقال خون ایمن است؟

سازمان انتقال خون در ایران کلیه اهداء کنندگان را مورد بررسی قرار می دهد تا ایمنی اهداء کنندگان و دریافت کنندگان تأمین گردد. تمامی خون های اهداء شده ، در آزمایشگاههای سازمان برای اطمینان از سلامت تحت آزمایشات ذیل قرار می گیرد:

۱- HIV - ایدز

۲- هپاتیت B

۳- هپاتیت C

۴- سیفلیس

۵- گروه بندی خون

هنگام اهداء خون ، اهداء کننده بايد به سؤالاتی که در مورد وضعیت سلامت وی پرسیده می شود پاسخ دهد. این سؤالات برای تشخیص و بررسی اهداء کنندگان پر خطر طرح شده است.

برخی شرایط اهداء خون:

۱- حداقل سن ۱۷ سال و حداکثر سن ۶۵ سال

۲- حداقل وزن ۵۰ کیلوگرم

۳- فواصل اهداء خون هر ۸ هفته یک بار است؛ مشروط بر این که تعداد دفعات اهداء در طول یک سال از ۴ بار تجاوز ننماید.

۴- عدم کم خونی که با انجام آزمایش مشخص می شود.

در صورت وجود سابقه موارد زیر در فرد اهداء کننده ، حتماً پزشک انتقال خون باید در جریان امر قرار بگیرد:

۱- مصرف برخی داروها

۲- آلرژی های مهم مانند آسم، تب یونجه و ...

۳- فشارخون بالا

۴- دیابت

۵- بیماری های قلبی، ریوی، کلیوی و کبدی

۶- سابقه تزریق خون و فرآورده های آن

۷- خالکوبی و حجامت

۸- سابقه اعتیاد به مواد مخدر تزریقی

۹- سابقه صرع یا تشنج

۱۰- سابقه تماس جنسی مشکوک

۱۱- سابقه جراحی در شش ماه اخیر

۱۲- دوران حاملگی و شیردهی

اهدای اتولوگ چیست؟

روشی است که در آن بیمار خون خود را اهداء می کند و خون تا زمانی که وی به آن احتیاج دارد در شرایط مناسبی نگهداری می شود. اتولوگ برای بیمارانی که جهت عمل های جراحی اختیاری آماده می شوند، قابل انجام است.

در این روش بیمار باید توسط پزشک معاینه شود تا از سلامت خود اطمینان حاصل نماید. بیمارانی که از خون خود استفاده می کنند ایمن ترین خون ممکنه را به خود تزریق می کنند. خطرات احتمالی (به واسطه اجزاء خون مانند گلبول های سفید، پلاکت ها و پروتئین سرم) با تزریق خون اتولوگ حذف می شود.

قبل از اهدای خون ، اهداء کنندگان چه کارهایی باید انجام دهند؟

اهدای خون تجربه لذت بخشی است ؛ پس باید به خاطر داشته باشید: قبل از اهدای خون یک غذای مناسب بخورید و میزان آب بیشتری نسبت به روزهای گذشته میل کنید. اگر ممکن است از خوردن آسپرین به مدت ۴۸ ساعت قبل از اهدای خون خودداری فرمائید.

نام و مقدار داروهای مصرفی خود را به یاد داشته باشید. خوردن دارو از اهدای خون جلوگیری نمی کند ولی علت مصرف آن ممکن است از اهدای خون جلوگیری نماید.

مراحل اهدای خون:

اهدای خون یک روند ساده و ایمن است و تقریباً ۴۵ تا ۶۰ دقیقه زمان لازم دارد. وسایل مورد استفاده ، یکبار مصرف و استریل هستند . ابتدا فرم ثبت نام توسط بیمار تکمیل می گردد سپس بیمار به چند سؤال در ارتباط با سلامتی خود پاسخ می گوید و معاینه بالینی ساده شامل: اندازه گیری فشارخون، دمای بدن و نبض به علاوه یک نمونه خون برای تشخیص کم خونی از بیمار انجام می شود. اهداء کننده روی تخت دراز کشیده و محل خونریزی توسط ماده آنتی سپتیک ، ضد عفونی می شود. و سپس در عرض ۶ تا ۱۰ دقیقه خونگیری به عمل می آید.

مصرف کنندگان اصلی خون و فرآورده های آن در ایران

۱- بیماران تالاسمی

۲- بیماران مبتلا به انواع هموفیلی

۳- بیماران دیالیزی

۴- بیماران نیازمند به جراحی های بزرگ (قلب ، کلیه ، مغز استخوان ، و زنان)

۵- مبتلایان به بیماری های خونریزی دهنده

۶- نوزادان مبتلا به زردی ناشی از ناسازگاری خون مادر و جنین

۷- پیوند اعضا

۸- سوختگی های شدید

۹- کم خونی های مزمن

۱۰- انواع سرطان ، به خصوص در مرحله شیمی درمانی

دستورالعمل برای اهداء کنندگان بعد از اهدای خون :

۱- چند ساعت بعد از اهدای خون میزان مایعات بیشتری نسبت به قبل بنوشید. (بدون الکل)

۲- بعد از اهدای خون غذای سالمی میل کنید.

۳- برای نیم الی یک ساعت بعد از اهدای خون سیگار نکشید.

۴- اگر در محل اهدای خون خود (بازو) خونریزی وجود دارد دست خود را ۳ تا ۵ دقیقه بالا بگیرید و فشار دهید.

۵- اگر حالت غش یا گیجی دارید به صورتی بنشینید که سر شما بین زانوهایتان قرار گیرد. و یا به نحوی دراز بکشید که سر شما پایین تر از بدنتان قرار بگیرد.

۶- فعالیت های معمول خود را می توانید بعد از نیم ساعت از سر بگیرید. در هر حال از هرگونه فعالیت شدید در ادامه روز خودداری کنید.

۷ - اگر بعد از اهدای خون حال خوبی نداشتید ، می توانید با مرکز انتقال خون محل خود تماس بگیرید و با پزشک یا پرستار حاضر در مرکز مشاوره کنید.

۸ - اگر خونمردگی یا خونریزی در زیر پوست مشاهده شد ، در ۲۴ ساعت اول بعد از اهداء ، از کمپرس سرد برای محل مذکور استفاده کنید. بعد از ۲۴ ساعت اول ، استفاده از کمپرس گرم در رفع علائم کمک می کند.

"تاکنون هیچ گونه جایگزین مصنوعی برای خون ساخته نشده است"